

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776(E) | SJIF 2023: 6.907

Mahmadiyorova Shahlo

*Samarqand viloyati,
Pastdarg'om tumani, 25 – MTT- tarbiyachisi*

MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA TARBIYALANUVCHILARNI ILG'OR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARBIYALASH MUHIM VAZIFALARDAN BIRIDIR

Mamlakatimizning muhim bo'g'ini bu oila, oilalar qanchalik tinch va totuv bo'lsa, davlat tinch va barqaror ravnaq topishi mumkin. Shu jihatdan, oila qo'rg'onining mustahkamligi va unda ma'naviy jihatlarining shakllanishi hamda amalga oshirilishi muhim ahamiyatga ega. Binobarin oila deb atalmish muqaddas makonda farzandlar kamolga yetadi, ulg'ayadi.

Mamlakatimiz Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning "Biz ta'lim va tarbiya tizimining barcha bo'g'inlari faoliyatini bugungi zamon talablari asosida takomillashtirishni o'zimizning birinchi darajali vazifamiz deb bilamiz", – degan fikri, shuningdek, Fitratning "Xalqning aniq maqsad sari harakat qilishi, davlatmand bo'lishi, baxtli bo'lib izzat-hurmat topishi, jahongir bo'lishi yoki zaif bo'lib xorlikka tushishi, baxtsizlik yukini tortishi, e'tibordan qolib, o'zgalarga tobe va qul, asir bo'lishi ularning o'z ota-onalaridan bolalikda olgan tarbiyalariga bog'liql", - degan fikrlariga davlatimiz rahbarining alohida urg'u berishi zimmamizda xalq manfaatlari, farzandlar kelajagi, ularning tarbiyasiga oid mas'uliyat nechog'li yuqori ekanidan dalolatdir. Zero, farzandlar bizning kelajagimiz, ular ota-ona va ajdodlarimiz ishining davomchilari hisoblanadi.

Shu jihatdagn olib qaralganda bugungi kunda mamlakatimizda 30 mingga yaqin maktabgacha ta'lim tashkilotlarida 2 milliondan ziyod o'g'il-qiz tarbiyalanmoqda. So'nggi besh yilda 422 ta davlat bog'chasi qurilishi hamda 21 mingdan ortiq nodavlat

¹ Мирзиёев Ш.М. 2016. 8 декабрь. "Халқ сўзи" газетаси

muassasalar ochilishi hisobigan 1 million 200 ming o‘rin yaratilgan. Tizimga bolalarni qamrab olish ko‘rsatkichi 72 foizga yetgan².

Shu bilan birga, joylarda o‘tkazilgan ochiq muloqotlarda aholi bog‘chalarni yanada ko‘paytirish istagini bildirgan. Shunga asosan, Maktabgacha va maktab ta‘limi vazirligi tomonidan maktabgacha ta‘lim jarayonini yangi tartibda tashkil etish bo‘yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Maqolada maktabgacha ta‘lim tizimini yanada takomillashtirish, bog‘chalarda sifat va qamrovni oshirish, bu borada ilg‘or xorijiy tajribalarni joriy qilish choralari haqida axborot berildi. Xususan, aholisi zich yoki qamrov ko‘rsatkichi past bo‘lgan hududlarda yangi davlat bog‘chalari quriladi hamda xususiy sektor kengaytiriladi. Kam quvvatda ishlayotgan maktablarda tayyorlov guruhlarini tashkil etilishi davlatimiz rahbari tomonidan belgilab quyildi³.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy va iqtisodiy taraqqiyotning bugungi zamonaviy bosqichi ta‘lim-tarbiya tizimi oldida demokratik jamiyatda erkin yashay oladigan, huquqiy madaniyati shakllangan, ijtimoiy munosabatlarga kirishimli, umuminsoniy qadriyatlarga yo‘nalgan ijtimoiy faol, ma‘naviy jihatdan yetuk yoshlarni tarbiyalash vazifasini qo‘ymoqda.

Hozirgi kunda yosh avlodni zamon talabiga mos qilib tarbiyalash, rivojlantirish bilan bir qatorda, ularning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etish zaruratini taqozo etmoqda. Bu jamiyatda o‘z qarashlari shakllangan, keng fikrga ega, ijodkor, qobiliyatli, egallagan bilimlarini hayotga tadbiq eta oladigan, davr talabiga mos yashab mehnat qiladigan, madaniyatli, odob-ikromli, odamgarchilik xususiyatlariga ega bo‘lgan, jismoniy jihatdan barkamol yoshlarni tarbiyalash talabini qo‘ymoqda.

Jamiyatimizda bo‘layotgan o‘zgarishlar farzandlarimizni davr talabiga mos qilib tarbiyalash, ularni mustaqil fikrlashlari uchun sharoit yaratib berish kerakligiga yana bir urg‘u berishga undaydi. Ma‘lumki, ta‘lim-tarbiya yoshlarni ulg‘aytirish jarayonining asosi hisoblanadi. Shuning uchun ham taniqli olimlar bilan metodistlar, ijodkor pedagoglar, bugungi ta‘lim-tarbiya jarayoni qanday bo‘lishi kerak, u oldingi davrdan nimalari bilan farq qilishi lozim degan savolga javob qidirmoqda.

Shuning uchun, ham davr talabiga mos kadrlar tayyorlashda bog‘chaning o‘rni katta ekanligi hammamizga ma‘lum. Shu bois, bolalar bog‘chalarida bolalar tarbiyasiga alohida ahamiyat qaratiladi va tarbiyachining zamon talabiga mos tarbiya vositalaridan foydalanishi talab etiladi.

Maktabgacha ta‘lim muassasalarida tarbiyalanuvchilarga jonli va jonsiz tabiat to‘g‘risida aniq bilimlar berish, ularning o‘zaro bog‘liqligini ochib berish, odam organizmini va uning salomatligini saqlash to‘g‘risida ma‘lumotlar berish, tabiatda kuzatishlar o‘tkazish o‘quv va ko‘nikmalari bilan qurollantirish, tabiatdan oqilona foydalanish va uning boyliklarini ko‘paytirishga qaratilgan insonning mehnat faoliyati bilan tanishtirish, jonajon tabiatga muhabbat uni muhofaza qilishga intilishni tarbiyalash kabi masalalar yoritiladi. Bunda tarbiyalanuvchilarga odamlar mehnati atrof tabiat bilan chambarchas bog‘liq ekanligini ko‘rsatish g‘oyat muhimdir.

² <https://president.uz/uz/lists/view/6317>

³ <https://president.uz/uz/lists/view/6317>

Ma'lumki, hozirgi kunda butun insoniyatga tabiatni muhofaza qilish, ekologik ta'lim va tarbiya berish, chet tillaridan birini o'rgatish masalalari eng asosiy va dolzarb masalalardan biri bo'lib kelmoqda. Maktabgacha ta'lim muassasalarida asosan bu masalalarni qanday hal etish, qaysi metodlardan foydalanish, qanday usullar yordamida bu tushunchalarni bolalarga yetkazish, hozirgacha o'z yechimini topolmay kelayotgan muammolardan biri hisoblanadi.

Ushbu muammolarni hal etishda maktabgacha ta'lim muassasalari tarbiyachilari muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa hozirgi kunda buning asosini kuchli tajribaga va bilimga ega bo'lgan, ta'lim-tarbiyani to'g'ri va samarali tashkil eta oladigan malakali kadrlarga bo'lgan ehtiyoj nihoyatda dolzarb masala kasb etmoqda.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida ta'lim-tarbiya jarayonlarini tashkil etishning turli xil bir-biriga bog'liq bo'lgan bosqichlari mavjud bo'lib, tayyor bilimlarni tarbiyalanuvchilar ongiga yetkazish, esga olish, esda saqlash, qayta yodga tushirish, so'zlab berish, yozma ifodalash kabi holatlari, bilish, tushunish darajalarini ifodalaydi. Bu darajada tarbiyalanuvchidan ijodiy yondashuv talab etilmaydi.

Mashg'ulotning samaradorligini ta'minlash uchun, quyidagi qoidalarga amal qilish tavsiya etiladi: gapni bo'lmaslik, bir-birini eshita bilish, bir-birini tinglay olish ko'nikmasi, navbat bilan gapirish ko'nikmasi, qo'l ko'tarish qoidasiga amal qilish, sabr-toqatli bo'lish va o'zaro hurmat kabilar.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, tarbiyalanuvchilar o'zlari yashayotgan tevarak atrof, tabiat jismlari, tabiat hodisalari va tabiat qonuniyatlari haqida birlamchi tushunchalarga ega bo'lishlari, ularni asrab avaylash, uchun harakat qilishlari muhim hisoblanadi. Buning natijasida yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash uchun keng imkoniyatlar eshigi ochiladi.

Ta'lim-tarbiya jarayonlarida tarbiyalanuvchilarni ilg'or texnologiyalar asosida tarbiyalash, mashg'ulotlarni rang-barang qiziqarli tarzda tashkil etilishiga erishish muhim ahamiyat kasb etadi. Shunday ekan, har bir tarbiyachi ta'lim-tarbiyaning ilg'or, samarali usullarini izlashi yohud an'anaviy usullardan ijodiy foydalanishi lozim.